

Реєстрація народження дитини і визначення її походження

Порядок державної реєстрації народження дитини врегульованим розділом 3 Сімейного кодексу України, статтею 13 Закону України «Про державну реєстрацію актів цивільного стану» від 02.12.2010 року та Главою 1 Розділу III Правил державної реєстрації актів цивільного стану в Україні, затверджених наказом Міністерства юстиції України 18.10.2000 року № 52/5 (у редакції наказу Мін'юсту від 24.12.2010 р. №3307/5).

Батьки зобов'язані невідкладно, але не пізніше одного місяця від дня народження дитини, зареєструвати народження дитини в органі державної реєстрації актів цивільного стану. Невиконання обов'язку зареєструвати народження дитини є підставою для покладення на батьків адміністративної відповідальності. Зокрема, за ч. 2 ст. 212-1 Кодексу України про адміністративні правопорушення несвоєчасна без поважної причини реєстрація батьками народження дитини в державних органах реєстрації актів цивільного стану тягне за собою накладення штрафу від одного до трьох неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Державна реєстрація народження дитини проводиться за заявою батьків, чи одного з них, за місцем її народження або за місцем проживання батьків.

У разі смерті батьків або неможливості для них з інших причин зареєструвати народження дитини державна реєстрація провадиться за заявою родичів, інших осіб, уповноваженого представника закладу охорони здоров'я, в якому народилася дитина або в якому на цей час вона перебуває.

Державна реєстрація народження дитини проводиться в день звернення заявника.

Одночасно із заявою про державну реєстрацію народження подаються:

а) паспорти або паспортні документи, що посвідчують особи батьків (одного з них). Якщо батьки дитини є іноземцями, до органу державної реєстрації актів цивільного стану подаються нотаріально посвідчені переклади їх паспортів на

українську мову та документи, які засвідчують легальність перебування на території України.

б) паспорт або паспортний документ, що посвідчує особу заявника, у разі, якщо державна реєстрація народження провадиться не батьками, а іншою особою;

в) документ, який є підставою для внесення відомостей про батька дитини (свідоцтво про шлюб, заява матері, спільна заява матері та батька дитини).

Підставами для державної реєстрації народження є:

а) медичне свідоцтво про народження форми № 103/о, що видається закладами охорони здоров'я незалежно від підпорядкування та форми власності, де приймаються пологи. У разі народження дитини поза закладом охорони здоров'я державна реєстрація народження проводиться на підставі медичного свідоцтва про народження або медичної довідки про перебування дитини під наглядом лікувального закладу (форма № 103-1/о), та висновку про підтвердження факту народження дитини поза закладом охорони здоров'я;

б) медичне свідоцтво про народження, медична довідка про перебування дитини під наглядом лікувального закладу. Ці документи подаються для державної реєстрації народження дитини, яка досягла одного року і більше;

в) акт, складений відповідними посадовими особами (капітаном судна, командиром, начальником потягу тощо) за участю двох свідків і лікаря або фельдшера (якщо лікар або фельдшер були на транспортному засобі), у випадку народження дитини на морському, річковому, повітряному судні, у протязі або в іншому транспортному засобі. У разі відсутності лікаря або фельдшера державна реєстрація народження провадиться на підставі вказаного акта та медичної довідки про перебування дитини під наглядом лікувального закладу форми № 103-1/о;

г) лікарське свідоцтво про перинатальну смерть форми № 106-2/0;

д) рішення суду, постановлене відповідно до статті 317 Цивільного процесуального кодексу України, про встановлення факту народження, що відбулося на тимчасово окупованій території України;

є) документи, необхідні для визначення походження дитини від батьків, передбачені статтями 121, 125, 135 Сімейного кодексу України.

Варто зауважити, що за відсутності вищезазначених підстав для державної реєстрації народження, державна реєстрація народження провадиться на підставі рішення суду про встановлення факту народження даною жінкою.

Державна реєстрація народження дитини здійснюється з одночасним визначенням її походження та присвоєння прізвища, імені та по батькові.

Так, дитина, яка зачата і (або) народжена у шлюбі, походить від подружжя. Походження дитини від подружжя визначається на підставі свідництва про шлюб та документа закладу охорони здоров'я про народження дружиною дитини.

Дитина, яка народжена до спливу десяти місяців після припинення шлюбу або визнання його недійсним, походить від подружжя.

Подружжя, а також жінка та чоловік, шлюб між якими припинено, у разі народження дитини до спливу десяти місяців після припинення їх шлюбу, мають право подати до державного органу реєстрації актів цивільного стану спільну заяву про невизнання чоловіка (колишнього чоловіка) батьком дитини. Така вимога може бути задоволена лише у разі подання іншою особою та матір'ю дитини заяви про визнання батьківства.

Якщо дитина народилася до спливу десяти місяців від дня припинення шлюбу внаслідок смерті чоловіка, походження дитини від батька може бути визначене за спільною заявою матері та чоловіка, який вважає себе батьком.

Якщо батьки не перебувають у шлюбі між собою, походження дитини від батька визначається за заявою матері та батька дитини про визнання батьківства.

Якщо мати дитини не перебуває у шлюбі та немає спільної заяви батьків, прізвище та громадянство батька дитини зазначається за прізвищем та громадянством матері, а власне ім'я та по батькові - за вказівкою матері у заяві про державну реєстрацію народження відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України.

Якщо батьки дитини мають спільне прізвище, то це прізвище присвоюється і дітям. При різних прізвищах за письмовою згодою батьків дитині присвоюється прізвище батька чи матері або подвійне прізвище, утворене шляхом з'єднання їхніх прізвищ, про що робиться відповідний запис у графі "Для відміток" актового запису про народження, який засвідчується підписами обох батьків.

У разі якщо мати чи батько дитини не може особисто з'явитись до органу державної реєстрації актів цивільного стану, то її (його) заява, справжність підпису на якій має бути нотаріально засвідченою, може бути подана через представника. Повноваження представника мають ґрунтуватися на нотаріально посвідченій довіреності.

При державній реєстрації народження дитині може бути присвоєно не більше двох власних імен, якщо інше не впливає із звичаю національної меншини, до якої належать мати і (або) батько.

У разі відсутності при державній реєстрації народження згоди батьків щодо присвоєння прізвища або власного імені спір вирішується органами опіки й піклування або судом.

По батькові дитині присвоюється за власним іменем батька. Якщо батько має подвійне власне ім'я, то по батькові дитині присвоюється за одним із них на вибір батьків.

По батькові дитини, народженої жінкою, яка не перебуває у шлюбі, за умови, що батьківство щодо дитини не визнано, визначається за власним іменем особи, яку мати дитини назвала її батьком.

Якщо при державній реєстрації народження дитини відомості про батька внесені за заявою матері, то разом із свідоцтвом про народження дитини відділом державної реєстрації актів цивільного стану видається витяг з Державного реєстру актів цивільного стану громадян про державну реєстрацію народження із зазначенням відомостей про батька відповідно до частини першою статті 135 Сімейного кодексу України.

Державна реєстрація народження дитини, яка досягла одного року і більше, проводиться органом державної реєстрації актів цивільного стану за місцем проживання дитини за заявою батьків або інших заінтересованих осіб за наявності документів про народження і перебування дитини під наглядом закладу охорони здоров'я та довідки з місця проживання дитини.

У разі досягнення дитиною шістнадцяти років державна реєстрація її народження може проводитися за її особистою заявою з пред'явленням паспорта.

Звертаємо увагу, що у зв'язку з неможливістю виконувати повноваження відділами державної реєстрації актів цивільного стану Автономної Республіки Крим та міста Севастополя на тимчасово окупованих територіях або у районі проведення операції Об'єднаних сил, державна реєстрація актів цивільного стану громадян здійснюється відділами за межами цієї території за місцем звернення заявника.

Підставами для відмови у державній реєстрації народження можуть бути:

- державна реєстрація суперечить вимогам законодавства України;
- державна реєстрація повинна проводитись в іншому органі державної реєстрації актів цивільного стану;
- з проханням про державну реєстрацію звернулася недієздатна особа або особа, яка не має необхідних для цього повноважень.

З метою створення сприятливих умов, спрямованих на спрощення доступу громадян до адміністративних послуг щодо державної реєстрації народження дитини в 2015 році Міністерством юстиції України запроваджено пілотний проект з прийому заяв на державну реєстрацію народження та вручення свідоцтв безпосередньо в пологових будинках. При цьому, компетенція пологових будинків не розширилася, а саме в їх приміщенні відтепер знаходиться співробітник відділу ДРАЦС, який приймає необхідні документи та видає свідоцтво про народження.

Перелік документів для реєстрації народження у пологовому будинку не відрізняється від того, що необхідний для реєстрації безпосередньо в органах державної реєстрації актів цивільного стану.

В результаті цієї новації батьки новонароджених забезпечені повним пакетом послуг, які дозволяють виконати всі юридичні формальності, пов'язані з народженням дитини, не виходячи з медичної установи.

**Печерський районний у місті Києві
відділ державної реєстрації
актів цивільного стану
Головного територіального
управління юстиції у місті Києві**